

ЗАСТОСУВАННЯ ТРЕНІНГОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИКЛАДАННІ ДИЗАЙНЕРСЬКИХ ДИСЦИПЛІН

Актуальність і доцільність застосування тренінгових технологій у викладанні дизайнерських дисциплін визначається підвищенням ролі дизайнерської освіти в сучасному житті та зростаючими вимогами до рівня професійної майстерності викладача дизайнерських дисциплін у вищих навчальних закладах.

Професія дизайнера є одним із багатопланових видів діяльності, оскільки її зміст акумулює знання суміжних професійних галузей на основі взаємообміну інформацією і технологіями. Дизайн-освіта – це синтез техніки, науки й мистецтва, що вимагає від викладача багатопрофільності його власної освіти. На сучасному етапі розвитку педагогічної науки і практики викладацька діяльність дизайнерських дисциплін набуває нових ознак. Вона стає більш різноманітною, варіативною, такою, що враховує потреби, можливості й психологічні особливості студентів, гнучкою, адаптивною, здатною реагувати на зміни в освітньому просторі, неповторною, більш творчою за характером, спрямованою на самореалізацію, саморозвиток особистості як викладача, так і студентів.

У змісті й характері дизайнерської діяльності закладено великі можливості для розвитку особистості. Звичайно, традиційна форма викладання не є сама по собі чимось негативним, проте в світі швидких змін і безперервного старіння знань вона часто гальмує процес розвитку особистості. У викладанні дизайнерських дисциплін доцільно застосовувати інноваційні форми навчання. Специфіка інноваційної діяльності викладача дизайнерських спеціальностей полягає в її творчому характері, спрямованості не просто на повторення, відтворення відомих способів, а на створення нових підходів і технологій. На відміну від традиційних, тренінгові технології навчання повністю охоплюють весь потенціал людини: рівень та обсяг її компетентності (соціальної, емоційної та інтелектуальної), самостійність, здатність до взаємодії, до прийняття рішень.

Дизайнерське сприйняття є складним процесом. Воно відбувається водночас у формі відчуттів, уявлень, асоціативного мислення, тобто являє собою комплексну психічну діяльність, котра має виключне значення для формування розумово-почуттєвої активності суб'єкта. Тому діяльність викладачів-дизайнерів слід розглядати як творчий процес.

У дизайнерській творчості значне місце посідає уява і в цілому емоційно-образна сфера. Як відомо, образи творчої уяви не бувають повністю відірваними від реальності. Якщо будь-який продукт творчої уяви розкласти на елементи, з яких він складається, то серед них важко віднайти ті, яких в дійсності не існувало. Без розвиненої уяви дизайнер практично не може займатися творчою діяльністю, адже потреба в творчій діяльності обумовлена суспільною необхідністю у

створенні конкретного нового дизайн-продукту. Отже, творчий задум у процесі дизайнерської діяльності стає чітким і конкретизованим. Звідси випливає, що провідною метою навчання на факультеті дизайну є навчання творчості.

Якщо викладачем механізм творчості активовано, то студенти здатні не лише сприймати і відтворювати матеріал, засвоювати його і користуватися ним як інструментом дій, а й здатні працювати творчо. Розвиток механізмів творчості (мислення, почуттів, уяви, психомоторики, енергопотенціалу) дає можливість і викладачу і студенту ефективно виконувати творчу діяльність (здійснення відкриттів, винаходів, створення нових художніх образів тощо).

Створення предметно-просторового оточення, яким займається дизайн, відіграє важливу роль у житті кожної окремої людини та суспільства в цілому. Ландшафтно-архітектурний світ, рекламно-інформаційний простір, декоративно-оформлювальне середовище, предметно-побутове оточення – все це продукти дизайн-проекування. Запити на креативне рішення дизайнерських завдань практично в усіх галузях постійно зростають. Тому для викладача дизайнерських дисциплін важливо працювати над розвитком власних креативних здібностей та сприяти розвитку їх у студентів - майбутніх дизайнерів.

Креативність і творчість у дизайні – не тотожні поняття. Творчість – це складний психо-фізіологічний процес, результат якого часто не прогнозований, а креативність – це вміння нетривіально поєднувати наявні об'єкти, принципи, концепції з метою одержання нових результатів.

Креативність – це складова, яку можна і потрібно розвивати. Існують певні умови, за яких можуть розвиватися креативні якості:

- мінімум поведінкових стереотипів;
- низький ступінь регламентації поведінки (на жаль, в суспільстві ми спостерігаємо абсолютно зворотну картину – зверхрегламентація поведінки);
- спілкування з людьми різних поглядів, професій, культур, різностороннього культурного розвитку;
- емоційна підтримка особистості та соціальне підкріплення креативної поведінки.

Ці умови перегукуються з правилами роботи в тренінговій групі. Виходячи з гіпотези, що креативність – це здібність до нестандартного мислення, яка безпосередньо пов'язана з можливістю подолання стереотипів, то тренування пластичності мозку приносить свої результати. Для викладача дизайнерських дисциплін найбільш продуктивними є тренінги, пов'язані з образотворчою діяльністю.

Встановлено, що функцією лівої півкулі є операції з вербально-знаковою інформацією в її експресивній формі, а також читання і рахунок, а функція правого – операції образами, орієнтація в просторі, розрізнення музичних тонів, мелодій і невербальних звуків, розпізнавання складних об'єктів. Образотворча діяльність допомагає згармонізувати роботу обох півкуль, що сприяє розвитку креативності.

Існують психологічні інструменти вимірювання креативного мислення. Найвідоміший у світовій психологічній практиці — тест Е. Торренса. Цей тест дозволяє оцінити вербальну креативність, образну креативність, окремі креативні

здібності: побіжність (кількість ідей, що виникають за одиницю часу), гнучкість (дозволяє відрізнити індивідів, які проявляють гнучкість у процесі вирішення проблеми, від тих, хто проявляє ригідність у їх вирішенні), оригінальність (здатність продукувати незвичайні ідеї, відмінні від загальноприйнятих), здатність бачити суть проблеми, здатність чинити опір стереотипам, сприйнятливність (чутливість до незвичайних деталей, суперечностей і невизначеності, готовність швидко переключатися з однієї ідеї на іншу), метафоричність (готовність працювати в абсолютно незвичному контексті, схильність до символічного, асоціативного мислення, вміння побачити в простому складне, в складному – просте).

Аналіз наукової літератури у цьому напрямку показав, що спеціально-орієнтованих програм та навчально-методичного забезпечення з розвитку креативних здібностей викладача дизайнерських дисциплін немає, а процес «креативності» недостатньо розкритий у педагогічних та психологічних дослідженнях. Тому автор вбачає актуальним розробку інтерактивного тренінг-курсу по розвитку креативної складової професійної майстерності викладачів дизайнерських дисциплін.

Інтерактивний тренінг дозволяє найшвидше і з найменшими затратами часу та зусиль засвоїти матеріал на рівні суб'єкт-суб'єктної взаємодії, адже таке навчання передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання методів, що дають змогу створити ситуації пошуку, ризику, сумніву, успіху, суперечностей, переконання, співпереживання, задоволення чи смутку, аналізу та самооцінки своїх дій, спільне розв'язання проблем.